

kes, at appendixer samt et omfattende noteapparat fungerer som gode supplementer og ofte også en god støtte med ind i mellem nødvendige oplysninger, da afhandlingen sine steder kræver stor opmærksomhed og koncentration. I den forbindelse savnes der sammenfatninger og oprundinger både på de enkelte kapitler og på afhandlingen som helhed – der stilles store krav til læseren! I et i øvrigt meget fint og veludført værk kunne det måske også have været ønskeligt med en lidt tættere korrekturlæsning.

Birgitte Thomsen

Per Boje og Knud J. V. Jespersen: *Frugten vokser frem ... Træk af Odense Universitets historie 1966-1991*. Red. af Aage Trommer. (Odense Universitetsforlag, 1991). 280 s.

I forbindelse med Odense Universitets 25 års jubilæum fik to af de ansatte historikere til opgave at levere en fremstilling af universitets oprettelse og historie i det første kvarte århundrede. Det er der kommet en generelt læseværdig bog ud af, som med redaktørens forord forsøger at holde sig midt på vejen mellem den omfangsrige, detaljerede monografi og billedbogen med tilhørende tekst. Ud over at give en – som det synes – dækkende behandling af udviklingen på universitetet selv, giver bogen også en god generel fremstilling af universiteternes situation over for statsmagten i perioden, selvfølgelig set gennem et odenseansk perspektiv, men nyttig også for den, der vil søge at skabe sig et overblik over den almindelige udvikling på området.

Genren – jubilæumsskriftet – lægger op til et hyldestskrift, et der kan befordre de berørtes identitets- og selvfølelse, i dette tilfælde nok mest de universitetsansattes (og måske endda mest VIP-

ernes, dvs. forsker/lærernes). Studenterne optræder nok, men man kan ikke helt frigøre sig for det indtryk, at de først og fremmest er det eksotiske indslag i en ellers flittig og stræbsom hverdag (det er måske især den i øvrigt udmærkede billedside, der befordre dette indtryk). Fremstillingen undgår ikke helt denne hyldest-karakter. Alt – eller stort set alt – er såre godt, og det lidet, der skal kritiseres, er ikke af nogen afgørende betydning. Vel har der været konflikter undervejs, men de er gennemgående blevet løst til det fælles bedste. Måske er det rigtigt et langt stykke ad vejen, men den udenforstående læser kan nok sidde med et uldent spørgsmålstegn – kan det virkelig passe.

Nægtes kan det heller ikke, at det er sejrherrenes historie, der skrives, når det gælder studenteroprøret og den urolige tid i 70'erne. Givetvis er der meget at kritisere med hensyn til den kommissær-agtige tone, der alt for ofte lød fra studenterlederne. Men kan det virkelig passe at studenteroprør og universitetsmarxisme kun var en parentes mellem 1973 og 1977 og tilsyneladende uden dyberegående virkninger på, hvad der skete inden i hovederne på de studerende (og andre?).

De to forfattere har delt opgaven mellem sig med en skillelinie ved 1980. Knud J. V. Jespersen anlægger i første delen et noget bredere perspektiv end Per Boje i den sidste del, fordi han også inddrager de studerendes forhold og skriver om, hvad der optog sindene ud over det rent faglige. Han holder også sin fremstilling i en vis let og indimellem ironisk tone, der tager brodden af det hurrastemte. Per Bojes beretning om den sidste halve snes år er en mindre sprælsk, men meget kompetent gennemgang af statens indgreb, ændringer i fakultetsstrukturene og diskussionerne om forskernes aktivitetsniveau.

Det er en meget velskrevet bog, især

den første halvdel, ofte krydret med små anekdoter til at lette det ind i mellem tunge stof (kildematerialet er i vid udstrækning officielt materiale). Den adskiller sig i hvert fald fra mange jubilæumsskrifter ved, at forfatterne ikke er blege for at tage stilling, hverken til interne forhold på universitetet (og her skal der nok være lagt op til kontroverser) eller til forholdet mellem universitetet og statsmagt (hvor synspunkterne nok er mere mainstream-universitetslærernes). Den er uden noter, men til gengæld er der en meget fyldig oversigt over kilder og litteratur. Et register havde været ønskeligt.

Jens Chr. Manniche

Jørgen Jensen: *Thomsens Museum. Historien om Nationalmuseet*. (Gyldendal, 1992). 432 s. 398 kr.

Nationalmuseets vellykkede ombygning blev indviet den 2. juni 1992, og samme dag udkom Jørgen Jensens bog. Man skal bemærke sig titlen, *Thomsens Museum*. Dette er ikke nogen biografi om Christian Jürgensen Thomsen og – trods undertitlen – ej heller en fremstilling af Nationalmuseets historie. Det er en bog om, hvordan og hvorfor Thomsen skabte det, som siden 1892 har båret navnet Nationalmuseet.

Som søn af en velhavende handelsmand gik den unge Thomsen ind i faderens firma, som han videreførte indtil moderens død i 1840. Som mange andre af tidens velhavere var han imidlertid også samler; 20 år gammel købte han sit første maleri i 1808. Navnlig genstande fra fortiden havde hans levende interesse, og det bragte ham i kontakt med den nyoprettede oldsagskommission, hvis sekretær han blev i 1816. Hans ordenssans fik styr på kommissionens sager og hans pengesans styr på dens økonomi.

Enevælden havde brug for folk som

Thomsen. Han var pligt opfyldende, loyal, nærmest apolitisk, og som hele tiden ungkarl kunne han anvende al den tid på sagen, forretningen tillod, ofte uden at tage løn herfor. Selvfølgelig stod han at vinde tillid og gøre sin indlydelse gældende hos de ledende mænd. Det benægter han vedvarende i sine breve, og det må undre, at Jørgen Jensen så ukritisk tager disse benægtende udsagn for pålydende.

Samling efter samling kom ind under ham eller blev ordnet på hans initiativ, og som noget helt enestående i tiden sørgede han for, at der var åbningstider, hvor han ofte selv viste de besøgende rundt og gjorde fortiden levende for dem med sin fortællerglæde. Bogens skildring heraf giver samtidig et billede af det dengang så lille København, af den sene enevælde og hele tidsalderen.

Tiden var optaget af udviklingslæren, og det kan derfor forekomme selvfølgelig, at Thomsen kom frem til den opdeling i sten-, bronze- og jernalder, som han fortsat er internationalt berømt for. Det er imidlertid en af Jørgen Jensens fortjenester at vise, hvorledes det i høj grad netop var museusarbejdet, der modnede denne tanke og gjorde den overbevisende. Thomsen fastholdt nemlig, at fund skulle registreres samlet, før genstandene spredt blev lagt frem til udstilling, og på sin vej rundt til andre europæiske museer foretog han hele tiden sammenlignende iagttagelser. Amatøren blev en pioner for videnskabsfaget arkæologi, som vi forstår det i dag.

I 1849 blev det besluttet, at de indtil da spredte samlinger alle skulle flyttes ind på Prinsens Palæ. Thomsen, som oprindeligt havde været imod at skulle samle så meget på ét sted, måtte bøje sig, men fik nu et nyt problem. Dette ville koste penge til de fornødne ombygninger, brandmure m.v., og finansudvalgets mægtige Tscherning modsatte sig denne ødslen til luksus som et levn